

Записки
Наукового товариства
імені Шевченка

Том XIV

1896

2. Z życia ludu białoruskiego, ст. 514—521, А. Лентовського. В статі сій подав д. Л. досить побіжно опис хати, гумна, та й сказав кілька слів про святковане Великодня.

З інших статей заслугують уваги: Величезна праця Адольфа Черного, в перекладі Б. Грабовського з лужицької мови, друкована в Віслі минушого року, нескінчена і тепер п. з. *Istoty mityczne Serbów Łużyckich*; Кюна Оттона: *Podania i opowiadania z W. ks. Poznańskiego*, друков. також минушого року; не єсть то переклад з німецького, лиш короткий зміст, переказаний д. З. Л. Коверскою; В. Насковського: *Kronika geograficzna za r. 1894*; Межинського: *Nuncius cum baculo. Studium archeologiczne o Krywuli*; Карловича: *Systematyka pieśni ludu polskiego*, до деяких пісень подані ту також мелодії; Віторта: *Spólnota litewska*, ст. 1—10. Дуже інтересні також справозданя, Грабовського з етнографічної вистави в Празі і Васілевського з етнографічного відділу вистави львівської, особливо для тих, що не мали нагоди видіти їх особисто; про відділ руський етнографічний на виставі львівській висловляє ся д. Васілевський дуже симпатично, а що до урядження його, каже: „Взагалі відділ польський на виставі етнографічній не видержує жадного порівняня з відділом руським ані що до якости, ані що до скількості виставлених предметів“. Вкінці належить ту ще згадати про рубрику „*Lecznictwo ludowe*“, де зібрано пребогато відомостей з тої так цікавої і важної галузи етнографії, і про старанно ведений відділ критичний та бібліографічний.

В. Г.

Lud, organ Towarzystwa ludoznawczego, pod redakcyą dr. A. Kaliny. Річник I. ст. 268.

Підчас з'їзду польських літератів і журналістів, що відбув ся 1894 р. у Львові, порушено гадку заложеня товариства фольклорного у Львові. Гадка та ввійшла в житє 9 лютого 1895, коли товариство уконституувало ся, принявши назву: *Towarzystwo ludoznawcze*. Для улукшеня праці поділив ся заряд товариства на вісім секцій, а то: археологічну, антропологічну, географічну, язикову, літературну, музичну, промислову і соціологічну. В програмі товариства читаємо між иньшим отсе: „*Szczególnie te miejscowości, które w dotychczasowych badaniach ludoznawstwa nie były wcale, albo tylko pobieżnie uwzględnione, będą przedmiotem troskliwej uwagi Towarzystwa; nie mniej granice etnograficzne, kolonie polskie na obszarze ruskim, jakoteż ruskie na polskim (?), terytorjalne rozmieszczenie pojedynczych narzeczy, zajmować będą w programie Towarzystwa jedno z najważniejszych miejsc jego pracy*“. Зазначити належить, що єсть се перше фольклорне товариство польське.

В органі, котрого заголовок вище подано, заміщені дві головні статі, що нас ближше обходять, а то: *Gwiazdy i grzyby w wierzeniach ludu*, д. Е. К. і *Lud hrubieszowski*, д. А. Добровольського, та маленька замітка д-ра Франка; з них статю д. Добровольського обговорюємо в відділі бібліографічним і скажемо тут про дві інші.

Статя Е. К. невеличка. В ній подає автор назви зьвізд — не дуже численні, і назви грибів в польськiм і українсько-руськiм язичі, а рівночасно наводить при кожній назві відповідні повірки і легенди, які про них розширені між обома народами (уваги заслугує також його замітка, що до назви „козак“, котру він виводить — зрештою не перший — від слова „коза“, а не від турецького пня); статя написана гарно і дуже приступно.

„*Psia krew*“ і „*psia wiara*“, д-ра Ів. Франка (ст. 115—119). В невеличкій сій статі подає д-р. Франко короткий зміст давнійшої своєї розвідки про зворот „*psia krew*“ заміщеної в варшавській Віслі (т. VI, ст. 745 і слід.), а потім старає ся доказати, звідки взяв ся зворот „*psia wiara*“. Виводить він його від іронічного оповідання причепленого до вірменського єретика Сергія (в „Житю і Слові“ були надруковані три руські тексти сього оповідання; див: т. III, ст. 469—473, 1895), що повстало первістно в Візантії, а потім перейшло до полудневих Славян і на Русь. В часах найбільшого фанатизму релігійного на Русі і в Польщі прикладали зворот „*psia krew*“ православні до католиків, а католики до православних. Нині затратив ся релігійний характер сього звороту, а уживаєсь лише в значіню погорди.

З статей загального змісту заслугоють уваги особливо: д-ра Франка: *Najnowsze prądy w ludoznawstwie*; А. Стшелецького: *Z dziejów pierwotnej rodziny*; д-ра Каліни: *O ludach aryjskich i o pierwotnej ich ojczyźnie* і д-ра Горжицького: *O antropologii etnicznej*.

В ч. 8 „*Ludu*“ уміщено короткий некрольоґ Жеґоти Паўлі. Що він і нас подекуди обходить, то належить сказати про него кілька слів. Жеґота Паўлі уродив ся 1814 р. в Новім Сончи. По укінченю гімназії пустив ся він по краю і почав збирати матеріяли етноґрафічні русько-українські і польські. Наслідком тої вандрівки було два томи пісень — крім того польських пісень — п. з. *Pieśni ludu ruskiego*, що вийшли у Львові: т. I, 1839 (ст. 4 + 177 + 3), а т. II, 1840 (ст. 205+12). Жеґота Паўлі належав також до того кружка польського, до котрого належали Бельовський, Гошчинський, Семеньський, Вуйціцький, Гуровський, Набелак, Залеский і інші — і познаємив з ним нашу трійцю: Шашкевича, Вагилевича і Головацького, що дала вапрям нашому літературному, національному відродженю в Галичині. Помер майже в цілковитому забутю урядником бібліотеки університетської в Кракові 21 жовтня 1895 р.

В. Г.